

Sumbangan Golongan Peniaga Cina di Tanah Melayu kepada Kerajaan Ch'ing: 1880–1912

*The Contributions of Chinese Traders
in Malaya to Ch'ing Government: 1880–1912*

Fairisa Othman

*Jabatan Sejarah, Fakulti Sains Kemanusiaan
Universiti Pendidikan Sultan Idris
emel: fairisa@fsk.upsi.edu.my*

Abstrak

Kertas kerja ini membincangkan sumbangan yang diberikan oleh golongan peniaga Cina di Tanah Melayu kepada negara asal mereka semasa pemerintahan Kerajaan Ch'ing. Pada peringkat awal pemerintahan Kerajaan Ch'ing mengamalkan dasar mengharamkan penghijrahan keluar rakyatnya serta prejudis terhadap golongan peniaga di sebarang laut, namun situasi tersebut berubah pada akhir abad ke-19. Perubahan dasar Kerajaan Ch'ing dipengaruhi oleh kejayaan dan kekayaan yang ditonjolkan oleh golongan peniaga yang mendominasi aktiviti ekonomi di Tanah Melayu. Selain itu, perubahan politik dan sosioekonomi serta perluasan kuasa Barat di China turut mendorong Kerajaan Ch'ing mengubah dasarnya terhadap golongan peniaga. Malah, Kerajaan Ch'ing dilihat berusaha untuk mewujudkan hubungan yang baik dengan golongan peniaga di Tanah Melayu. Tujuannya adalah untuk mendapatkan sumbangan dan bantuan dalam pelbagai aspek ekonomi, sosial dan politik dalam usaha kerajaan memulihkan China yang semakin merosot. Kertas ini juga menganalisis kesan dan signifikan perubahan dasar tersebut terhadap hubungan kerajaan Ching dan golongan peniaga.

Kata Kunci *Peniaga, Kerajaan Ch'ing, Sumbangan, Tanah Melayu*

Abstract

This paper discusses the contributions made by the Chinese merchants in Malaya in their home country during the reign of the Ch'ing government. In the early reign of the Ch'ing government adopted a policy banning out-migration of people and prejudice against the dealer in any sea, but the situation changed at the end of the 19th century. Ch'ing government policy changes were influenced by the success and wealth that are highlighted by the traders who dominate economic activity in Malaya. In addition, political and socioeconomic changes and the expansion of Western power in China has encouraged the Ch'ing government to change its policy towards the

business community. In fact, the Ch'ing government is seen trying to establish a good relationship with the business community in Malaya. The aim is to raise funds and help with various aspects of economic, social and political in an effort to restore the government of China is deteriorating. This paper analyzes the impact and significance of the policy changes in the relationship between government and the business community Ching.

Keywords *Trader, the Ch'ing government, contribution, Tanah Melayu.*

Pengenalan

Akhir abad ke-19 memperlihatkan Kerajaan Ch'ing mengubah dasar dan persepsinya terhadap golongan peniaga yang berada di luar negara. Pada awalnya, Kerajaan Ch'ing mengharamkan rakyatnya keluar ke seberang laut. Ini jelas berdasarkan proklamasi undang-undang yang diisytiharkan oleh Maharaja Sun-chih pada 1647 seperti berikut:

“Any official, military personal and ordinary people who do business overseas without permission or move to inhabit islands off the coast without authorization are subject to the punishment of decapitation for collaboration with rebels. Local officials who collude with them or connive superiors who neglect supervisory duties are to be chaired and will never be reinstated”.

(Yen Ching-hwang, 1985:8)

Tindakan tegas yang diambil oleh Maharaja Shun-chih yang mengenakan hukuman mati dan hukuman secara kolektif dilihat berkesan untuk menghentikan aktiviti perdagangan secara persendirian orang Cina ke seberang laut. Selain daripada mengeluarkan larangan dan hukuman, Kerajaan Ch'ing turut memberi tanggapan dan imej negatif seperti penjenayah politik, pembelot dan pemberontak kepada orang Cina seberang laut yang kebanyakan terdiri daripada kelas peniaga dan pedagang. Tanggapan buruk terhadap golongan peniaga turut diperkuatkan lagi dengan kepercayaan Konfusianisme yang menjadi asas dan pegangan pemerintahan Kerajaan Ch'ing dan rakyat China secara amnya. Berdasarkan kepercayaan Konfusianisme, aktiviti perdagangan merupakan aktiviti yang tidak produktif dan perdagangan adalah bersifat parasit dan eksploitasi serta bersifat keduniaan (Wellington K.K. Chan, 1977:15). Malah dalam hierarki sosial golongan peniaga dan pedagang merupakan kelas sosial yang terakhir. Mentaliti tersebut mendasari pemerintahan Kerajaan Ch'ing sehinggakan menyekat dan menghina orang Cina yang berdagang di seberang laut.

Walau bagaimanapun, tanggapan buruk terhadap orang Cina di luar negara terutamanya di Tanah Melayu berubah selepas kekalahan China dalam Perang Candu Kedua (1856–1860). Ekoran kekalahan tersebut China terpaksa menandatangani Perjanjian Tientsin pada Jun 1858. Antara isi kandungan perjanjian tersebut menyentuh hubungan diplomatik China, pembukaan lebih banyak pelabuhan untuk kuasa asing, penempatan konsul asing di setiap pelabuhan dan China didesak supaya tidak menyekat rakyatnya keluar ke seberang laut. Pada peringkat awalnya, Kerajaan Ch'ing enggan mematuhi syarat yang ditetapkan dalam Perjanjian Tientsin namun akhirnya Kerajaan Ch'ing bersetuju untuk mengkaji dasar dan polisinya terhadap penghijrahan rakyatnya ke luar negara.

Persepsi Kerajaan Ch'ing semakin baik apabila wakil Kerajaan Ching iaitu Kuo Sung-t'ao dan Chang Chih-tung datang ke Singapura. Mereka melihat kemajuan dan kekayaan yang dimiliki golongan peniaga di Tanah Melayu hasil daripada penglibatan mereka dalam aktiviti ekonomi dan perdagangan bebas. Malah Kuo Sung-t'ao dan Chang Chih-tung turut melihat orang Cina seberang laut menunjukkan potensi yang besar untuk membantu China berdasarkan sokongan yang telah diberikan oleh orang Cina di Tanah Melayu semasa Perang China Perancis 1884 (*CO 273/135/14232: Franco-Chinese War, Subscriptions Collected By Chinese Consul Singapore*). Selain itu, Chang menganggarkan sebanyak \$20,000,000 setiap tahun kiriman wang daripada orang Cina seberang laut kepada keluarga mereka yang masih di China (Yen Ching-hwang, 1970:22). Bantuan dan derma tersebut amat berguna kepada negara China yang ketika itu mengalami pelbagai masalah bencana alam, kebuluran, kemerosotan ekonomi dan pergolakan politik.

Akhirnya, pada tahun 1893 Kerajaan Ch'ing menghapuskan undang-undang pengharaman penghijrahan dan pedagangan orang Cina ke luar negara. Malah, Kerajaan Ch'ing berusaha untuk mewujudkan hubungan baik dengan orang Cina seberang laut terutamanya dalam kalangan golongan peniaga yang kaya. Tujuannya adalah untuk mendapatkan sokongan dan sumbangan daripada golongan peniaga dalam pembangunan ekonomi dan sosial yang dilakukan oleh Kerajaan Ch'ing di China. Selain itu, akhir abad ke-19 juga wujudnya gerakan Reformasi dan Revolusi yang cuba untuk menentang Kerajaan Ch'ing di China menular dan berkembang di Tanah Melayu. Situasi ini menjadi kebimbangan oleh Kerajaan Ch'ing kerana gerakan-gerakan tersebut berusaha mendapat sokongan daripada orang Cina untuk bersama-sama menentang Kerajaan Ch'ing. Justeru itu, Kerajaan Ch'ing menjalankan pelbagai langkah dan usaha untuk memperbaiki hubungan antara kerajaan dan orang Cina seberang laut. Ini kerana, Kerajaan Ch'ing mula sedar bahawa hubungan yang baik perlu diwujudkan terutamanya dalam kalangan kelas peniaga bagi memudahkan kerajaan mendapat bantuan dan sokongan terutamanya dalam aspek ekonomi. Antara usaha yang dijalankan oleh Kerajaan Ch'ing adalah seperti penubuhan pejabat konsul, pemberian darjah penghormatan, penanaman semangat nasionalisme kepada China, penubuhan pejabat konsul, memberi perlindungan kepada orang Cina seberang laut dan aktiviti perdagangan di China.

Golongan peniaga di Tanah Melayu memberi tindak balas yang positif terhadap usaha yang dilakukan oleh Kerajaan Ch'ing terutamanya tindakan kerajaan memberi anugerah sebagai balasan dan imbuhan kepada penyumbang. Anugerah yang diperoleh dilihat dapat meningkatkan imej dan prestij kepada penyumbang. Selain itu, anugerah yang diterima juga sebagai tanda mercu kejayaan seseorang. Malah, pemberian anugerah juga dapat mengubah pandangan masyarakat terutama di China yang menganggap golongan pedagang merupakan golongan terendah berdasarkan strata sosial yang diamalkan di China mengikut ajaran Konfusianisme (Glen Peterson, 2005:87-103). Ekoran itu, golongan peniaga berebut-rebut untuk menderma kepada Kerajaan Ch'ing untuk mendapatkan imbuhan yang diberikan.

Seterusnya, jaminan Kerajaan Ch'ing untuk melindungi perniagaan dan mengiktiraf kerakyatan diterima baik oleh golongan peniaga untuk meluaskan perniagaan di China seperti yang dilakukan oleh Chang Pi Shih, Foo Choo Choon dan Chang Yu-

nan. Mereka ini bukan sahaja berjaya memperluaskan jaringan perniagaan malah membantu kerajaan Ch'ing dalam usaha mendapat bantuan kewangan daripada orang Cina seberang laut untuk projek pembangunan di China.

Secara umumnya, usaha yang dijalankan oleh kerajaan Ch'ing untuk mendapatkan sumbangan dan bantuan daripada golongan peniaga mendapat tindak balas yang positif. Mereka bukan sahaja menderma untuk tabung bencana alam, malah terdapat juga yang menunjukkan kegigihan untuk membantu kerajaan Ch'ing memulihkan ekonomi.

BENTUK-BENTUK SUMBANGAN

Antara sumbangan besar yang diberikan oleh golongan peniaga di Tanah Melayu kepada Kerajaan Ching adalah seperti pelaburan dalam pembinaan kereta api dan sektor perindustrian, kewangan dan derma kepada mangsa bencana alam dan kebuluran serta pembangunan sosial seperti pembinaan sekolah, khidmat nasihat dan tenaga mahir.

Pelaburan dalam Pembinaan Kereta api

Bermula tahun 1860-an China cuba untuk membangunkan semula negaranya melalui pembaharuan dan pemodenan seperti yang dirancang dalam Gerakan Memperkuatkan Diri (1861–1894). Salah satu usaha yang dilakukan adalah memodenkan infrastruktur seperti pembinaan landasan kereta api (Micheal R. Godley, 1998:4). Pembinaan landasan kereta api di China memberi manfaat kepada China terutamanya dalam meningkatkan pertumbuhan perdagangan dan memudahkan beras diangkut daripada kawasan pertanian serta dapat menggalakkan pertumbuhan infrastruktur di China. (E-Tu Zen Sun, 1955: 182) Hsueh Fu-cheng menyatakan, *“I think if the system of railways trains is not used, China can never be rich and strong. China's early attempts at railroad building were rather discouraging”* (Micheal R. Godley, 1981:278). Landasan kereta api di China bukan sahaja berfungsi sebagai medium perhubungan dan pembangunan ekonomi, malah Ernest P. Liang menganggap ianya sebagai, *“a nationalistic movement which trust into being by the humiliation of undeterred foreign encroachment”* (Ernest P. Liang, 1982:9).

Usaha membangunkan landasan kereta api semakin hebat selepas kekalahan China dalam Perang China Perancis pada tahun 1883–1884. Pihak Barat seperti Perancis, Britain, Amerika Syarikat dan Rusia berebut-rebut untuk mendapatkan konsesi pembinaan landasan kereta api yang bertujuan memonopoli kawasan perlombongan di bahagian Utara China dan sebagai benteng pertahanan pihak lawan. Pembinaan kereta api terpaksa diberikan kepada konsesi yang dimonopoli oleh syarikat-syarikat Eropah disebabkan Kerajaan Ch'ing tidak mempunyai dana dan modal ekoran masalah ekonomi yang teruk dialami oleh China (Lee En-Han, 1977:14). Bermula tahun 1895 hingga 1911 lebih 50% pembiayaan pembinaan kereta api diperoleh daripada pinjaman negara asing. Bagi mengawal monopoli dan pinjaman daripada kuasa-kuasa asing, Kerajaan Ch'ing mengambil langkah untuk menggalakkan pelaburan daripada golongan peniaga Cina seberang laut (Lee En-Han, 1976:1-6).

Golongan peniaga di seberang laut sedar kepentingan pembinaan kereta api sebagai pemangkin kepada pembangunan ekonomi sebagaimana yang telah dilakukan

oleh negara barat. Di Tanah Melayu misalnya, pembinaan kereta api yang dibangunkan oleh pihak British sebagai medium perhubungan antara kawasan perlombongan dan pelabuhan. Situasi ini sangat jelas kepada orang Cina di Tanah Melayu yang sememangnya terlibat secara langsung dalam aktiviti perlombongan dan perladangan (Amarjit Kaur, 1985). Ekoran itu, apabila Kerajaan Ch'ing berusaha untuk mendapatkan sumbangan daripada golongan peniaga Cina di seberang laut, beberapa orang peniaga Cina yang berada di Tanah Melayu memberikan sumbangan dalam bentuk pelaburan dan khidmat nasihat serta terlibat secara langsung dalam projek pembinaan kereta api di beberapa landasan keretapi seperti di landasan kereta api Canton-Hankow, landasan kereta api Hsin-ning, landasan kereta api Chaochow, landasan kereta api Canton-Amoy dan landasan kereta api Fukien.

Antara golongan peniaga yang banyak memberikan sumbangan dalam projek pembinaan landasan keretapi di China adalah Chang Yu Nan. Beliau telah dilantik sebagai pengarah bagi projek pembinaan kereta api Swatow ke Chaochow dan telah menyumbangkan dana sebanyak 1,000,000 tahlil bersama Hsieh Jung-kuang. Projek pembinaan kereta api tersebut turut mendapat dana yang besar daripada orang Cina seberang laut di Famosa iaitu Lin Li-sheng yang melabur sebanyak \$300,000, saudagar kaya Hong Kong yang bernama Wu yang membuat pelaburan sebanyak \$500,000 serta saudagar daripada Thailand yang melabur sebanyak \$200,000. Projek pembinaan tersebut diberikan kepada syarikat daripada Jepun dan Sato sebagai jurutera yang menguruskan projek tersebut (Micheal R. Godley, 1973:21-32). Selepas dua tahun proses pembinaan kereta api yang bermula dari April 1904, sepanjang 24 batu telah siap dan dianggarkan menelan belanja melebihi 3,000,000 dolar. Sebahagian kos pembinaan tersebut diperoleh daripada Orang Cina seberang laut di Tanah Melayu dan Jawa serta Sumatera (Yen Ching-hwang, 1980:6).

Selepas projek pembinaan landasan kereta api Chaochow siap pada tahun 1906, pembinaan landasan diteruskan dengan membina landasan kereta api Hsinning di wilayah Kwangtung. Pembinaan landasan Hsinning diusahakan oleh *Hsin-yang Railroad Company*. Peniaga Cina di Singapura dan Hong Kong telah melaburkan dana sebanyak 2,000,000 dolar. Manakala orang Cina di Amerika melabur sebanyak 1,500,000 tahlil. Projek ini bermula pada tahun 1906 dan siap dalam tempoh tiga tahun. Projek pembinaan landasan kereta api Hsinning menjadi sejarah kerana siap dengan menggunakan syarikat dan dana daripada orang Cina sendiri (Micheal R. Godley, 1981:316 & Yen Ching-hwang, 1985:119-135).

Selain itu, projek pembinaan kereta api Canton-hankow turut mendapat sumbangan daripada golongan peniaga Cina di Tanah Melayu. Sumbangan besar diberikan oleh Chang Pi-shih yang merupakan Chinese *vice-consul* di Pulau Pinang pada pada 1893. Beliau dilantik sebagai pengarah *Bureau of Railroad* yang bertanggungjawab mengumpulkan peniaga-peniaga dan mempromosikan pembinaan kereta api daripada Canton ke Hankow. Chang Pi-shih kembali ke Asia Tenggara untuk mengumpul dana menjual saham bagi menjayakan projek kereta api di China (*Lat Pau*, Januari 1898).

Pada akhir tahun 1898, Chang Pi-shih berjaya menubuhkan cawangan pejabat projek pembinaan landasan kereta api Canton-Hankow di Singapura bagi mempromosikan penjualan saham untuk dana kepada projek tersebut (*Straits Times*, 23 November 1898). Proses pembinaan landasan kereta api Canton-Hankow tidak selancar projek

pembinaan landasan kereta api Chaowchow yang hanya siap selama dua tahun sahaja. Projek pembinaan landasan kereta api Canton-Hankow, asalnya meminjam sebanyak 20,000,000 dolar emas daripada syarikat Amerika tetapi jumlah pinjaman tersebut menjadi dua kali ganda selepas dua tahun proses pembinaan dijalankan.

Projek pembinaan landasan kereta api Canton-Hankow memerlukan dana yang besar menyebabkan Chang Pi-shih bekerja keras untuk mendapatkan dana melalui penjualan saham. Pada Oktober 1906 dicatatkan 20 milion yuan diperoleh melalui pembelian saham daripada orang Cina seberang laut di Tanah Melayu (*Lat Pau*, 28 Januari 1906). Malah, beliau secara peribadi membayar sebanyak 4,178 paun kepada British bagi membayar pinjaman bagi projek tersebut. Kerja-kerja pembinaan di Kwantung diteruskan pada akhir tahun 1906.

Seterusnya, Chang Pi-shih mencadangkan projek pembinaan kereta api Canton-Amoy. Landasan tersebut dirancang dibina dari Canton ke Whampoa yang melalui Hui-chou fu dan Ch'ao-chou fu ke sempadan Fukien, pesisir Amoy kepada Panglima Ts'en di Canton pada 1904. Rancangan pembinaan ini bertujuan mengawal pelabuhan perdagangan di Whampoa yang menghubungkan Canton. Selain itu, bentuk muka bumi yang sangat sesuai, kedudukan yang strategik serta kemudahan yang lengkap membolehkan Whampoa muncul sebagai pusat perhubungan yang terpenting. Chang Pi-shih berjanji akan mengumpulkan dana sebanyak 800,000,000 tahlil untuk menjayakan rancangan ini. Walau bagaimanapun, projek tersebut tidak dapat dilaksanakan seperti yang dirancang oleh beliau. Namun, selepas penubuhan Republik Rakyat China projek membangunkan Whampoa dan pembinaan kereta api berhampiran pelaburan diteruskan pada 1930-an (Micheal R. Godley, 1981:292-303).

Projek pembinaan seterusnya iaitu projek pembinaan landasan kereta api Fukien yang menggunakan tiga laluan iaitu pertama, daripada utara Foochow terus ke landasan Chekiang, laluan kedua daripada Changchow ke arah selatan Kwangtung dan laluan terakhir, melalui Changchow menghala ke arah barat yang menghubungkan wilayah Kiangsi. Ch'en Pao-chean mencadangkan projek tersebut di atas nama beliau. Bagi menjayakan projek ini, Chen Poa-chen dan Chang Pi-shih bersama-sama berbincang di Hong Kong untuk mengumpulkan derma daripada Amoy dan golongan peniaga di luar China. Di Singapura, Chen Poa-chen menghantar misi untuk mengumpulkan 200 pedagang Cina bagi mengutip dana bagi projek tersebut pada tahun 1906. Foo Choo Choon membuat pelaburan sebanyak 200,000 ke atas projek tersebut (*Lat Pau*, 30 April 1906). Projek pembinaan kereta api di Selatan China terhenti apabila kejatuhan kerajaan Ch'ing pada 1911.

Pembangunan Pertanian, Industri dan Perdagangan

Selain daripada pelaburan dalam pembinaan kereta api, pelaburan dalam pembangunan pertanian dan perindustrian pembuatan menjadi aspek penting kepada pembangunan China yang memerlukan bantuan dan pelaburan luar terutamanya daripada orang Cina seberang laut. Dari aspek pertanian, Chang Pi-shih memberikan sumbangan yang besar dalam perusahaan penanaman anggur di Chefoo. Pada tahun 1891, beliau telah berbincang dengan Sheng Hsuan-hai mengenai cadangannya mengusahakan ladang anggur untuk diproses menjadi wine. Ini kerana kawasan Chefoo mempunyai

suhu dan tanah yang sesuai untuk penanaman anggur. Pada awalnya, Sheng Huan-hai kurang keyakinan untuk memajukan Chefoo sebagai pengeluar wain disebabkan kekurangan pengetahuan mengenai pemprosesan wain (Wellington K.K. Chan, 1977: 50-51). Namun, Chang Pi-shih berusaha membuat penyelidikan dengan bantuan pakar kimia British dan Belanda. Beliau telah membeli tanah di Chefoo dan memesan 2,000 benih anggur dari Amerika memulakan penanaman anggur untuk memproses wain. Akhirnya, pada tahun 1895 beliau berjaya menubuhkan *Chang Yu Pioneer Wine Company* dan menjadi pengusaha berbangsa Cina yang pertama mengusahakan barangan pengguna Barat (*western line of consumer products*) dengan menggunakan modal secara persendirian (Albert Feuerwerker, 1968:235).

Kejayaan yang ditonjolkan oleh Chang Pi-shih menyebabkan Sheng Hsuan-huai cuba menarik minat lebih ramai golongan peniaga seberang laut untuk membuat pelaburan dalam bidang ekonomi bagi menyekat penguasaan syarikat asing. Bermula tahun 1904, terdapat beberapa wilayah yang diumumkan oleh Kerajaan Chi'ng sebagai rancangan membangunkan perusahaan moden dan membuka peluang kepada pelabur untuk membuat pelaburan (Lat Pau, 19 September 1908). Chang Pi-shih melabur dalam kilang membuat pakaian di Fatshan, kilang kaca di Waichow, ladang ternakan di Semenanjung Luichow dan kilang memproses garam di wilayah Fukien (*Straits Times*, 15 Mac 1905).

Selain Chang Pi-shih, Foo Choo Choon yang terkenal sebagai pengusaha lombong bijih timah di Perak memberi sumbangan dalam pembangunan di Pulau Hainan, China. Penglibatan Foo Choo Choon dalam perancangan membangunkan Hainan bermula akhir tahun 1906 apabila beliau berjumpa Panglima Ts'en semasa beliau pulang ke China untuk melawat keluarganya di Canton (*Eastern Daily Mail and Straits Morning Advertiser*, 12 October 1906). Setelah Foo kembali ke Perak, beliau mengemukakan cadangan kepada pengusaha-pengusaha Cina di Singapura agar memberikan pinjaman kepada China bagi membangunkan sektor perlombongan di China sebagai tanda patriotisme. Beliau mengharapkan peniaga-peniaga Cina dapat bersama-sama beliau untuk membangunkan China (*Straits Times*, 6 April 1906).

Semasa Yang Shih-chi datang ke Pulau Pinang pada tahun 1907, beliau mencadangkan beberapa perancangan untuk memajukan Pulau Hainan. Antaranya beliau berjanji membuka bank, kawasan perlombongan, pembinaan pelabuhan dan jalan raya, membangunkan sektor perikanan, membina kilang memproses garam, menebus guna tanah tandus dan meningkatkan pengeluaran dalam bidang ternakan. Pada tahun yang sama beliau telah menyumbangkan dana sebanyak \$30,000 untuk memulakan perlombongan di Pan Yu. Kemudian beliau telah melabur sebanyak \$2,000,000 dalam perlombongan besi dan Arang Batu di An Hsi (Lee Kam Hin dan Chow Mun Seong: 42).

Pada tahun 1908, beliau bersama Goh Choo Chye dari Pulau Pinang meminta kebenaran daripada *Board of Agriculture, Industry and Commerce* di China untuk membuka kawasan perlombongan di Fukien. Malah, mereka turut menerokai kawasan lombong arang batu dan besi di kawasan bukit Fukien. Berbekalkan pengalaman dan teknik yang sedia ada yang dimiliki oleh Foo Choo Choon dan Goh Choo Chye, kerajaan Ch'ing mengharapkan agar ekonomi China dapat dibangunkan. Pada tahun yang sama, Foo Choo Choon telah dilantik sebagai *Vice president of the Board of Rites*

(Micheal R. Godley, 1981:331-332).

Selain itu, Foo Choo Choon telah menyumbangkan sebanyak 1,000,000 dolar untuk memulakan *Overseas Chinese Development Company* dan dengan jumlah yang sama beliau menyumbangkan kepada *Overseas Chinese Prosperity Company*. Sumbangan Foo Choo Choon sangat besar terutamanya kepada pembangunan di Pulau Hainan. Beliau telah mewujudkan kemudahan perbankan yang moden di Pulau tersebut (*Straits Times*, 6 May 1909). Beliau mencatatkan pelaburan sebanyak 9.43 milion yuan dalam masa dua tahun sahaja bermula tahun 1907 hingga 1908 di Fukien dan Kwantung dalam projek perlombongan dan pertanian (Yen Ching-hwang, 1982:166-174).

Sheng Hsuan-huai turut menekankan pelaburan orang Cina seberang laut ke atas penubuhan bank moden di China selain daripada pelaburan. Beliau mencadangkan penubuhan *Ta-Ch'ing yin-hang (Imperial Bank of China)*. Chang Pi-shih dilantik sebagai *General Manager* pada tahun 1897. Pada tahun 1906, Hsu Jui bersama *Shanghai Chinese Chamber of Commerce* meminta kepada *Board of Agriculture, Industry and Commerce* untuk menghantar beliau ke luar negara untuk membuat penyelidikan dan penyiasatan perdagangan. Segala perbelanjaan penyelidikan dan perjalanan, ditanggung oleh beliau sendiri (Albert Eurwarker: 1968:25-241).

Tujuan utama misi Hsu adalah untuk mengorganisasikan syarikat insurans, bank dan perkapalan. Beliau berharap menubuhkan bank di China dan menubuhkan cawangan di Asia Tenggara. Hsu memulakan misinya pada tahun 1907 dengan melawat Manila diikuti Singapura dan Pulau Pinang. Beliau berjaya memungut pemegang saham bersama sebanyak 200,000 dolar di Filipina, sebanyak 700,000 dolar di Singapura dan 500,000 sehingga 1,000,000 saham di Pulau Pinang. *Singapore Chinese Chamber of Commerce* turut menyumbang sebanyak 1,000,00 dolar (*Lat Pau*, 13 October 1907). Sambutan yang menggalakkan daripada orang Cina seberang laut terhadap misi Hsu, *Bank of China (Chung-kuo yin-hang)* berjaya ditubuhkan. Beberapa orang peniaga di Tanah Melayu seperti Foo Choo Choon, Loke Yew, Goh Siew Tin dan Oei Tion Ham antara yang kuat menyokong penubuhan bank tersebut (*Lat Pau*, 2 October 1907).

Derma

Fenomena bencana alam seperti banjir dan kemarau sering melanda China. Pada tahun 1877 sehingga 1878, terdapat empat wilayah di Utara Shenshi, Shansi, Honan, Hopei dan Pantai Timur Shantung mengalami kemarau teruk yang memberi kesan kepada 5,000,000 hingga 6,000,000 orang (Ho Ping-ti, 1959). Musibah yang melanda penduduk China turut dirasai oleh orang Cina seberang laut. Beberapa peniaga Cina yang kaya dan berjaya di Tanah Melayu memberi sumbangan membantu penduduk China terutamanya di wilayah Shantung, Utara China. Antaranya Tan Beng Swee, Tan Seng Poh dan Hoo Ah Kay yang mewakili ketua-ketua suku Hokien, Teocheow dan Kantonis menyumbangkan sebanyak \$17,178. Tidak cukup dengan itu, Hoo Ah Kay menggunakan masa dua hari sahaja untuk mengumpulkan wang sebanyak \$11,000 bagi membantu mangsa-mangsa kebuluran ekoran kemarau teruk yang dialami oleh penduduk China (Song Ong Siang, 1967:193).

Sememangnya amalan menderma merupakan suatu amalan yang biasa dilakukan oleh orang Cina seberang laut terutamanya dalam kalangan peniaga kaya. Namun,

amalan menderma dan memberi sumbangan oleh golongan peniaga di Tanah Melayu semakin menggalakkan apabila Kerajaan Ch'ing memberi anugerah kepada penyumbang. Beberapa tabung diwujudkan seperti *Honan Flood Relief Fund* pada tahun 1888 (CO 273/188: China Famine Fund, 1887–1888), *Shantung Flood Relief Fund* 1889 (*Lat Pau*, 02 January 1889, 09 February 1889 dan 17 October 1889), *Kiangsu* dan *Chekiang Relief Fund* (*Lat Pau*, 12 March 1890) dan *Hopei Flood Relief Fund* pada 1900 (*Lat Pau*, 05 January 1891). Surat khabar tulisan Cina di Singapura iaitu *Lat Pau* memainkan peranan penting sebagai penyebar maklumat mengenai pungutan derma untuk tabung bantuan bencana alam yang berlaku di China. Sebagai contoh, pada 1888 Li Ch'iu-p'ing menerbitkan notis bagi mengumumkan kutipan derma bagi mangsa banjir di Honan (*Lat Pau*, 04 Januari 1888).

Pada tahun 1888, Yeh Po-hsiung (Chih-ying) mendermakan sebanyak 5,000 tahlil untuk tabung banjir di Kwantung (*Lat Pau*, 01 September 1888). Selain itu, pada tahun 1889, sekumpulan peniaga kaya telah menyumbangkan derma melalui Tabung Derma di Tengah China antaranya Tan Kim Cheng menderma sebanyak 4,000 tahlil, diikuti oleh Wu Hsu-shui sebanyak 3,000 tahlil, Wu Hsin-k'o sebanyak 2,000 tahlil, Tan Jiak Kim sebanyak 600 tahlil, Hoo Ah Kay, Seah Liang Seah dan Huang Ching-yen sebanyak 400 tahlil setiap seorang (*Lat Pau*, 14 Februari 1889). Selain itu, saudagar kaya daripada Singapura iaitu Cheang Hong Lim (Chang Fang-lin) menyumbangkan sebanyak S\$4,000 bersama tiga orang anaknya iaitu Jim Hean menderma sebanyak S\$1,725, Jim Kheng sebanyak \$795 dan Jim Chwan menyumbang sebanyak S\$1,450 kepada tabung banjir di wilayah Shantung pada tahun 1889 (*Straits Times*, 3 Januari 1890).

Pada tahun 1889 kutipan derma untuk mangsa kebuluran di Utara China dilakukan oleh orang Cina Negeri-negeri Selat. A. M. Skinner (*Acting Colonial Secretary*) menyatakan:

“The Governor took steps to sound the feelings of the Chinese community and in consequence of these step a very large sum has already been collected. The most recent figures are \$53,000 and of this sum upwards of \$27,600 have been contributed in Singapore alone. Mr. Tan Kim Ching has given \$4,000 and the Captain China of Selangor \$3,000. It is proper that these large contributions should be made and that they should be supplemented as they have been by other donations and by the public grant I now ask for. The Chinese here, as well know, are the energetic, active, prosperous and prosperity-bringing section of the native community. The Chinese do and naturally ought to feel interest, even in that part of China which they do not come from. This colony and this council as representing it, resting so much as it does on the Chinese portion of the community, would be wanting in its duty, if it did not, in an emergency like this, come forward with a donation from the public funds”.

(Song Ong Siang, hlm. 251)

Manakala pada tahun 1906, bantuan kewangan dihulurkan kepada mangsa kebuluran di kawasan tengah China. Dianggarkan satu milion penduduk kehilangan rumah dan 500,000 orang di bandar Chiangkiangpu mati kebuluran. Antara kawasan lain yang terlibat seperti Kaingsu, Anhui, Hunan dan Shantung yang melibatkan lebih 10,000,000 orang penduduk. Sebanyak £250,000 (Paun) diperlukan untuk membantu

mangsa yang terlibat. Bantuan diberikan atas nama “*China Famine Relief Fund*” bagi tujuan mengutip derma daripada orang Cina yang berada di Tanah Melayu (C.S 6990/06: *Famine in Central China & Straits Times*, 21 December 1906). Di Selangor, tabung bantuan untuk mangsa kebuluran di China ditubuhkan pada tahun 1907 yang dikenali sebagai “*Selangor China Famine Relief Fund*”. Sebanyak S\$20,478.89 berjaya dikutip. Daripada jumlah tersebut Loke Yew memberi sumbangan sebanyak S\$1000 (C.S 1299/07: *Telegram to Open Account: Selangor China Famine Relief Fund*). Selain itu, sebanyak S\$23,325 disumbangkan daripada orang Cina Hokkien di Singapura yang terdiri daripada Tan Siew Hong, Lee Chim Kian, Tan Tong Lim, Ho Siak Lai, Tan Keoung Siak, Wee Kai Cheong dan ramai lagi. Secara puratanya, setiap penyumbang menderma sebanyak \$100 sehingga \$25 (*Eastern Daily Mail and Straits Morning Advertiser*, 11 Januari 1907). Sumbangan turut disalurkan melalui organisasi seperti *Chinese Chambers of Commerce* yang ditubuhkan di Tanah Melayu untuk memberi sumbangan kepada mangsa bencana alam pada tahun 1908. Selain itu, *Chinese Red Cross* giat melancarkan kempen pungutan derma bermula tahun 1909 dan badan tersebut bergiat aktif sehingga kini.

Selain itu, derma juga disalurkan kepada pembangunan sosial seperti pembinaan sekolah, universiti dan hospital. Tan Kah Kee misalnya, berusaha memajukan orang Cina dan China dalam bidang pendidikan. Semasa berusia 20 tahun, beliau telah menubuhkan sekolah swasta iaitu Ti-Chai-hsueh Shu di kampung halamannya, Chi Mei pada 1894 (Lee Kam Hin dan Chow Mun Seong, 1997:156). Usaha yang dilakukan oleh Loke Yew turut disertai oleh Chang Pi Shih. Chang Pi Shih menyumbangkan 200,000 tahlil bagi menampung perbelanjaan Jabatan Perlombongan dan Jalan Kereta api bagi membuka sekolah latihan. Sebagai balasan, Maharani Dowager Tzu Hsi menganugerahkan *first imeperial* kepada beliau, (*Straits Times*, 3 January 1916). Pada tahun 1902, Chang Yu Nan menderma sebanyak 80,000 tahlil untuk tabung menubuhkan sekolah di Canton (Yen Ching-hwang, 1984:124).

Peniaga Cina di Tanah Melayu turut memberi sumbangan dalam penubuhan Hospital T’ung Cai di Canton. Sebanyak \$30,000 berjaya dikumpulkan tidak kurang daripada dua bulan (*Lat Pau*, 23 March 1898). Sumbangan turut disalurkan kepada mangsa peperangan. Pada tahun 1885, *Straits Settlement Government Gazettes* melaporkan orang Cina di Negeri-negeri Selat melancarkan pungutan derma untuk disumbangkan kepada keluarga mangsa yang terkorban dalam Perang China-Perancis di Foochow. Selain itu, peniaga Cina juga memberi bantuan kewangan untuk pertahanan di Kwangtung. Foo Choo Choon menyumbangkan sebanyak \$10,000 kepada *National Funds*. Manakala Ch’en Ta-erh membantu kerajaan Ch’ing meningkatkan dana tabung pertahanan Fukien di Tanah Melayu (*Lat Pau*, 30 Februari 1888). Semasa China berperang dengan pihak Jepun pada tahun 1894–1895, orang Cina di Negeri-negeri Melayu turut memberi sokongan terutamanya dalam bentuk kewangan kepada kerajaan Ch’ing. Antaranya ialah Lee Kui Ho pengusaha getah dan bijih timah di Perak menyumbangkan sebanyak \$1,000,000 (Lee Kam Hin dan Chow Mun Seong, 1997:91).

Perkhidmatan

Sumbangan peniaga Cina di Tanah Melayu bukan sahaja dalam bentuk material seperti pelaburan dan derma malah mereka turut memberi sumbangan dalam bentuk perkhidmatan. Bermula tahun 1877, Kerajaan Ch'ing menubuhkan Pejabat Konsul di Singapura dan melantik beberapa orang bagi menyandang jawatan *Vice* dan Jeneral Konsul. Selain di Singapura, Pejabat Konsul Kerajaan Ch'ing juga ditubuhkan di Pulau Pinang pada tahun 1890. Pegawai Konsul yang telah dilantik oleh kerajaan Ch'ing memainkan peranan penting membantu kerajaan Ch'ing mengutip derma serta menjayakan usaha Kerajaan Ch'ing menanamkan ketaatan dan kesetiaan dalam kalangan orang Cina seberang laut. Antaranya seperti Hoo Ah Kay, Tso Ping-lung, Huang Tsun-hsien, Chang Pi Shih, Chang Yu Nan dan Liang Pi Jo.

Hoo Ah Kay dilantik menjadi konsul kerajaan Ch'ing pertama di Singapura pada tahun 1877. Beliau bukan sahaja berusaha untuk menggalakkan orang Cina memberi sumbangan kepada kerajaan Ch'ing. Malah, beliau sendiri turut memberi sumbangan dalam bentuk kewangan yang besar kepada kerajaan Ch'ing terutamanya kepada tabung-tabung bencana alam pada tahun 1880-an. Beliau di antara orang Cina yang terawal mendapat anugerah daripada kerajaan Ch'ing (Yen Ching-hwang, 1970:21). Beliau berkhidmat sebagai Konsul Kerajaan Ch'ing sehingga tahun 1880 apabila beliau meninggal dunia (*CO 273/102/6639: Death Of Whampoa, China Consul*).

Tso Ping-lung menggantikan Hoo Ah Kay pada Ogos 1881. Sebagai seorang Konsul Kerajaan Ch'ing, Tso berperanan untuk meningkatkan nasionalisme dan kesetiaan serta ketaatan orang Cina di Tanah Melayu kepada kerajaan Ch'ing. Bagi mencapai hasrat tersebut, Tso mempromosikan budaya dan menggalakkan penanaman nilai tradisional masyarakat Cina. Sebelum memegang jawatan tersebut, beliau menyertai sekolah Tsungli Yamen dan dilantik sebagai penterjemah bahasa Inggeris pada tahun 1860 kepada Kerajaan Ch'ing (Ssu-yu Teng & John K. Fairbank, 1954:107).

Huang Tsun-hsien merupakan *Chinese Consul General* di Singapura bermula Oktober 1891. Beliau memainkan peranan yang besar untuk mempengaruhi Hsueh Fu-ch'eng yang merupakan duta kerajaan Ch'ing di London untuk melindungi orang Cina seberang laut yang seterusnya membawa kepada pembatalan larangan keluar negara ke atas penduduk China oleh Kerajaan Ch'ing (Micheal R. Godley, 1981:147). Beliau memperkenalkan sistem pasport kepada orang Cina di Tanah Melayu. Bayaran dikenakan sebanyak \$1 hingga \$4 untuk mendapatkan pasport tersebut untuk mereka kembali ke China (Song Ong Siang, 1967:282). Penggunaan pasport ini, diharap dapat menggalakkan orang Cina di Tanah Melayu kembali ke tempat asal dengan selamat dan seterusnya meningkatkan ketaatan kepada kerajaan Ch'ing. Selain itu, selama empat tahun beliau berada di Singapura beliau banyak berusaha untuk mengumpul dan mengutip derma bagi tabung-tabung bencana alam di Shantung, Chihli, Chekiang, Kiangsi, Kwantung dan Fukien.

Selain Huan, Chang Pi-shih dilantik sebagai *Vice-Consul* di Pulau Pinang pada tahun 1893 sehingga 1894. Kemudian dilantik sebagai *Consul-General* di Singapura pada tahun 1902. Selepas pelantikan Chang sebagai pegawai konsul kerajaan Ch'ing, beliau muncul sebagai orang Cina seberang laut yang berpengaruh di China. Malah beliau juga dilihat sebagai simbol pemodenan China di akhir pemerintahan kerajaan Ch'ing. Menurut Godley:

“Chang more than any other man, would be credited with the successful Ch’ing exploitation of overseas Chinese talent and wealth. Unlike Tso and Huang who preceded him, Chang Pi-shih would be more than a representative of the Chinese government. He also be an able repetitive of the overseas Chinese in Southeast Asia, a modernizer who would bring to China wealth and a business know how attained abroad and, in so doing, inject new life into the decaying dynasty.”

(Micheal R. Godley, 1981:149)

Pada tahun 1896 Chang Pi-shih dilantik menjadi pengarah *Bureau of Railroad* dan beliau bertanggungjawab mengumpulkan dana untuk projek pembinaan kereta api Canton-Hankow dan projek pembinaan kereta api yang lain daripada orang Cina seberang laut. Seterusnya, kesungguhan dan kejayaan serta sumbangan yang ditunjukkan oleh Chang Pi-shih memajukan dan membangunkan ekonomi China menyebabkan beliau dilantik menjadi penasihat peribadi kepada Maharani Balu dalam aspek perdagangan pada tahun 1903 dan beliau juga dilantik sebagai *first imperial Commissioner to inspect commercial affairs overseas Chinese (K’ao-ch’a shang-wu ta-ch’en)* (Yen Ching-Hwang, 1982:271-232).

Selepas pelantikan tersebut, Chang Pi Shih telah mencadangkan beberapa program pembangunan perdagangan dan industri kepada kerajaan Ch’ing. Antara cadangan beliau ialah:

1. Merekrut pedagang dan pengusaha menjalankan pengurusan pertanian, industri, kereta api dan perlombongan.
2. Mempromosikan pembukaan tanah bukit untuk pertanian.
3. Membincangkan kelebihan pembukaan tanah bukit untuk pertanian.
4. Membincangkan kebaikan memulakan perlombongan di kawasan tanah bukit.
5. Membina tali air.
6. Meningkatkan bilangan pegawai perdagangan di pelbagai wilayah.

Pada tahun 1907 Chang Pi-shih dilantik sebagai Timbalan Menteri Pertanian, Industri dan Perdagangan. Manakala Yang Shih-ch’i sebagai Pesuruhjayanya yang bertanggungjawab menjelajah Asia Tenggara untuk menggalakkan pelaburan daripada orang Cina Seberang Laut seperti yang telah dilakukan oleh Chang Pi-shih pada tahun 1905. Chang Pi-shih juga menyumbang kepada penubuhan *Chinese Chamber of Commerce* (CCC) di Singapura dan Pulau Pinang. Selain memberi perkhidmatan sebagai Pegawai Konsul dan Pegawai dalam Kementerian Ekonomi di China, terdapat juga orang Cina di Tanah Melayu yang berkhidmat dalam bidang kedokteran dan perubatan.

Kempen Anti-Amerika 1905 dan Anti-Jepun 1908

Peniaga Cina di Tanah Melayu turut memberi sumbangan dalam menjayakan kempen boikot yang dicetuskan di China. Misalnya, pada tahun 1905 kerajaan Ch’ing di Shanghai dan Canton melancarkan kempen boikot barangan Amerika. Boikot tersebut

berpunca daripada tindakan Amerika memperkenalkan *Exclusion Policy* ke atas imigran China di negara itu. Polisi tersebut menyekat kedatangan imigran daripada China dan mengenakan peraturan ketat serta upah yang sedikit terhadap buruh China di Amerika. Pedagang-pedagang Cina di Singapura dan Pulau Pinang mengambil bahagian. Berdasarkan *Protector of Chinese* tahun 1905 menyatakan:

“The Chinese boycott of American good reached here in about the middle of year and become active in autumn when it so spread to the Federated Malay State. The American firm who deal in oil and cigarettes suffered somewhat and the tramway company found it necessary to advertise that their capital was entirely British...”

(Annual Department Reports of Straits Settlements for the year 1905)

Seterusnya, pada tahun 1908 kempen anti-Jepun yang bermula di China turut mendapat perhatian orang Cina di Tanah Melayu. Kempen tersebut berpunca daripada Peristiwa *Tatsa Maru* (Yoji Akhasi, 1968). Peniaga Cina di Singapura mengadakan mesyuarat pada 3 Jun 1908 untuk menyusun strategi melaksanakan kempen anti-Jepun. Hasil mesyuarat tersebut memutuskan untuk memboikot barangan buatan Jepun, bank draf atau insurans dan tidak menggunakan perkhidmatan kapal stim milik syarikat Jepun sama ada untuk perjalanan ataupun pengangkutan barangan. Mesyuarat tersebut mengeluarkan deklarasi seperti berikut:

“We Chinese should observe them the resolutions. If there is one who cares only his own interests, or who is void of shame, or willfully disobey, after an enquiry the Chinese will be publicly notified and it will have no more dealings with him. In addition, letter will be sent to publicly display the name of his shop, that of the manager, proprietor and accountant to serve as deterrent for those who, because of self-interest, have lost their shame.”

(Annual Department Reports of Straits Settlements for the year 1905)

Manakala di Perak, aktiviti kempen anti-Jepun bermula di Tronoh dan kemudiannya tersebar ke Menglembu, Tanjong Rambutan, Chemor, Gopeng dan Jelapang. Aktiviti anti-Jepun bukan sahaja terhadap barangan tetapi orang Cina di Menglembu memboikot perkhidmatan pelacur Jepun. Selain itu, sebagai tindakan protes terhadap Jepun, pekerja-pekerja lombong milik syarikat Jepun di Taiping mengadakan mogok (Yoji Akhasi, 1968). Stephen Mun Yong Leong dan Yen Ching-hwang dalam penyelidikan mereka menyifatkan gerakan memboikot merupakan bibit-bibit awal nasionalisme yang ditunjukkan oleh orang Cina di Tanah Melayu pada awal abad ke-20 (Stephen M.Y.Leong, 1976 & Yeng Ching-hwang, 1976:64-65).

KESIMPULAN

Justifikasinya, perubahan dasar dan polisi oleh Kerajaan Ch'ing terhadap golongan peniaga yang berada di seberang laut memberi manfaat kepada pembangunan ekonomi di negara China. Antara sumbangan yang besar diberikan oleh golongan peniaga di Tanah Melayu kepada kerajaan adalah membabitkan pembinaan landasan keretapi, pelaburan dalam industri, perlombongan serta pertanian. Sebelum ini, golongan

peniaga seberang laut sukar untuk mendapatkan projek-projek pembangunan ekonomi milik kerajaan. Malah, golongan peniaga seberang laut tidak diberi peluang langsung dalam memperluaskan perniagaan mereka di China. Ini kerana, China mengamalkan dasar perniagaan dan perdagangan yang tertutup. Segala bentuk perniagaan adalah dimiliki oleh kerajaan. Perdagangan dan persendirian adalah dilarang tanpa kebenaran kerajaan. Situasi ini memberi sekatan kepada peniaga dan pedagang Cina seberang laut. Namun, perubahan polisi tersebut memberi ruang dan peluang kepada golongan peniaga. Mereka bukan sahaja memperoleh keuntungan malah dapat menyumbang kepada pembangunan ekonomi China. Perubahan dasar tersebut dapat membaiki hubungan di antara Kerajaan Ch'ing dan golongan peniaga di Tanah Melayu. Malah, ramai peniaga Cina yang memberi tindak balas yang positif terhadap usaha kerajaan dalam memperbaiki hubungan dan mendapatkan bantuan kewangan daripada mereka. Malah, pemberian anugerah yang dilakukan oleh Kerajaan Ch'ing menjadi tarikan utama dan menyebabkan golongan peniaga di Tanah Melayu berlumba-lumba mendapatkan anugerah dan pengiktirafan daripada kerajaan. Sebelum ini, golongan peniaga dikelaskan sebagai golongan kelas paling bawah dalam masyarakat. Pemberian anugerah tersebut dilihat sebagai salah satu cara golongan peniaga ini mengubah imej dan persepsi masyarakat dan kerajaan terhadap mereka. Seramai 295 pemegang pingat Kerajaan Ch'ing di Tanah Melayu dicatatkan sepanjang tahun 1877 sehingga 1912. Daripada jumlah tersebut hanya lima orang sahaja yang memperoleh pingat melalui sistem pemarkahan ketenteraan dan peperiksaan di China. Selebihnya adalah penerima yang memberi sumbangan dalam pelbagai aspek di China.

RUJUKAN

- Amarjit Kaur. (1985). *Bridge and Barrier: Transport and Communication In Colonial Malaya 1870-1957*. Singapore: Oxford University Press.
- Annual Department Reports of Straits Settlements for the year 1905. 'Report of the Protector of Chinese'.
- Chan, Wellington K.K. (1977). *Merchants, Mandarins and Modern Enterprise in Late Ch'ing China*. England: East Asian Research Center Harvard University.
- CO 273/102/6639: *Death of Whampoa, China Consul*
- CO 273/135/14232: *Franco-Chinese War, Subscriptions Collected By Chinese Consul (Singapore)*.
- CO 273/188: *China Famine Fund, 1887-1888*
- Eastern Daily Mail and Straits Morning Advertiser, 1906.*
- Ernest P. Liang. (1982). *China Railways and Agricultural Development: 1875-1935*. The University of Chicago.
- E-Tu Zen Sun. (1955). "The Pattern of Railways Development in China". *The Far Eastern Quarterly*. Vol. 14. No. 2 .
- Feurwerker, Albert. (1968). *China's Early Industrialization: Sheng Hsuan-hua (1844-1916) and Mandarin Enterprise*. Cambridge: Harvard University Press.
- Glen Peterson. (2005). "Overseas Chinese and Merchant Philanthropy in China: From Culturalism to Nationalism". *Journal of Chinese Overseas* 1. 1 (May).
- Godley, Micheal R. (1967). *The Mandarin Capitalists from Nanyang: Overseas Chinese Enterprise And The Modernization of China, 1893-1911*. London. Cambridge University Press.

- Ho Ping-ti. (1959). *Studies on the Population of China 1386-1953*. London. Cambridge University Press.
- Lat Pau*, 1887.
- Lat Pau*, 1889.
- Lat Pau*, 1909.
- Lee En-Han. (1976). "China Response To The Foreign Scramble For Railway Concessions, 1895-1911, *Journal Of Oriental Studies*. University of Hong Kong: The Centre of Asian Studies. Vol. XIV, January, No. 1.
- Lee Kam Hin dan Chow Mun Seong. (1997). *Biographical Dictionary of the Chinese in Malaya*. Selangor: Pelanduk Publication.
- Paul, Bailey. (1998). *Strengthen the Country and Enrich the People: The Reform Writings of Ma Jianzhong (1845-1900)*, Curzon, Durham East Asian Series No. 2.
- Song Ong Siang. (1967). *One Hundred Years' History of the Chinese in Singapore*. Singapore: University Malaya Press.
- Straits Times*, 1898.
- Straits Times*, 1905.
- Straits Times*, 1906.
- Yen Ching-Hwang. "Ch'ing Sale of Honors and the Chinese Leadership in Singapore and Malaya (1877-1912). *Journal of Southeast Asian Studies*. Vol.1, No.2., September 1970.
- Yeng Ching Hwang (1986). "*A Social History of the Chinese in Singapore and Malaya 1800-1911*". Kuala Lumpur: Oxford University Press. 1986.
- Yeng Ching Hwang. "*The Overseas Chinese and the 1911 Revolution*". Kuala Lumpur: Oxford University Press. 1976.
- Yeng Ching Hwang. *Coolies and Mandarins: China's Protection of Overseas Chinese During Late Ch'ing Period 1851-1911*. Singapore: Singapore University Press. 1985.